

Sähköiset järjestelmät lääketukkaupassa

Data integrity GDP:n näkökulmasta

Mitä paikallisen VAJ:n pitäisi tietää järjestelmistä ja niiden validoinnista,
tiedon säilyttämisestä jne.

10.11.2020

Sisältö

- Tiedon eheys (Data integrity)
- Sähköisten järjestelmien vaatimukset
- Tietojärjestelmien validointi
- Tietojärjestelmien ylläpito
- Tiedon säilyttäminen
- Esimerkkejä tarkastushavainnoista

Tiedon eheyden vaatimukset (**ALCOA**) vs GDP

- **A**tributable “jonkun syyksi/ansioksi luettava”(tiedon tulee olla jäljitettävissä tekijään)
  - Menettelyn hyväksyy, allekirjoittaa ja päivää vastuuhenkilö. Dokumentaation tapauksessa hyväksyjänä, allekirjoittajana ja päivääjänä pitäisi olla asianmukainen valtuutettu henkilö (GDP 4.2)
  - Dokumentaatioon tehtävät muutokset olisi allekirjoitettava ja päivättävä (GDP 4.2)
  - Ainoastaan valtuutettujen henkilöiden pitäisi saada syöttää tietoja järjestelmään tai muuttaa niitä (GDP 3.3.1)
- **L**egible “luettava” (tiedon pitää olla luettavissa)
  - Dokumentaatiossa olisi käytettävä selkeää yksiselitteistä kieltä (GDP 4.2)
- **C**ontemporaneous “samanaikainen”
  - Kirjaukset olisi tehtävä silloin, kun toiminto suoritetaan (GDP 4.2)
- **O**riginal “alkuperäinen” (tieto on alkuperäisessä muodossa missä se luotiin tai verifioituna kopiona, jossa kaikki alkuperäinen tieto on olemassa)
  - Useita viittauksia alkuperäiseen tietoon GDP-ohjeessa
- **A**ccurate “täsmällinen” (tieto on todellista ja vastaa tehtyä mittausta tai toimintoa)
  - Dokumentaation olisi oltava virheetön (GDP 4.2)

ALCOA+ periaatteet (CCEA)

- **C**omplete ”täydellinen” (tieto sisältää kaiken kriittisen tiedon, jotta tapahtuma voidaan luoda uudelleen, elektroninen data sisältää myös metadatan)
- **C**onsistent ”jatkuva, yhtenäinen” (hyvät dokumentaatiotavat kattavat koko prosessin, kaikki muutokset on tallennettava)
  - Dokumentaatioon tehtävät muutokset olisi allekirjoitettava ja päivättävä. Muutokset olisi tehtävä niin, että alkuperäinen tieto pysyy luettavissa. Muutoksen syy olisi tarpeen mukaan kirjattava (GDP 4.2)

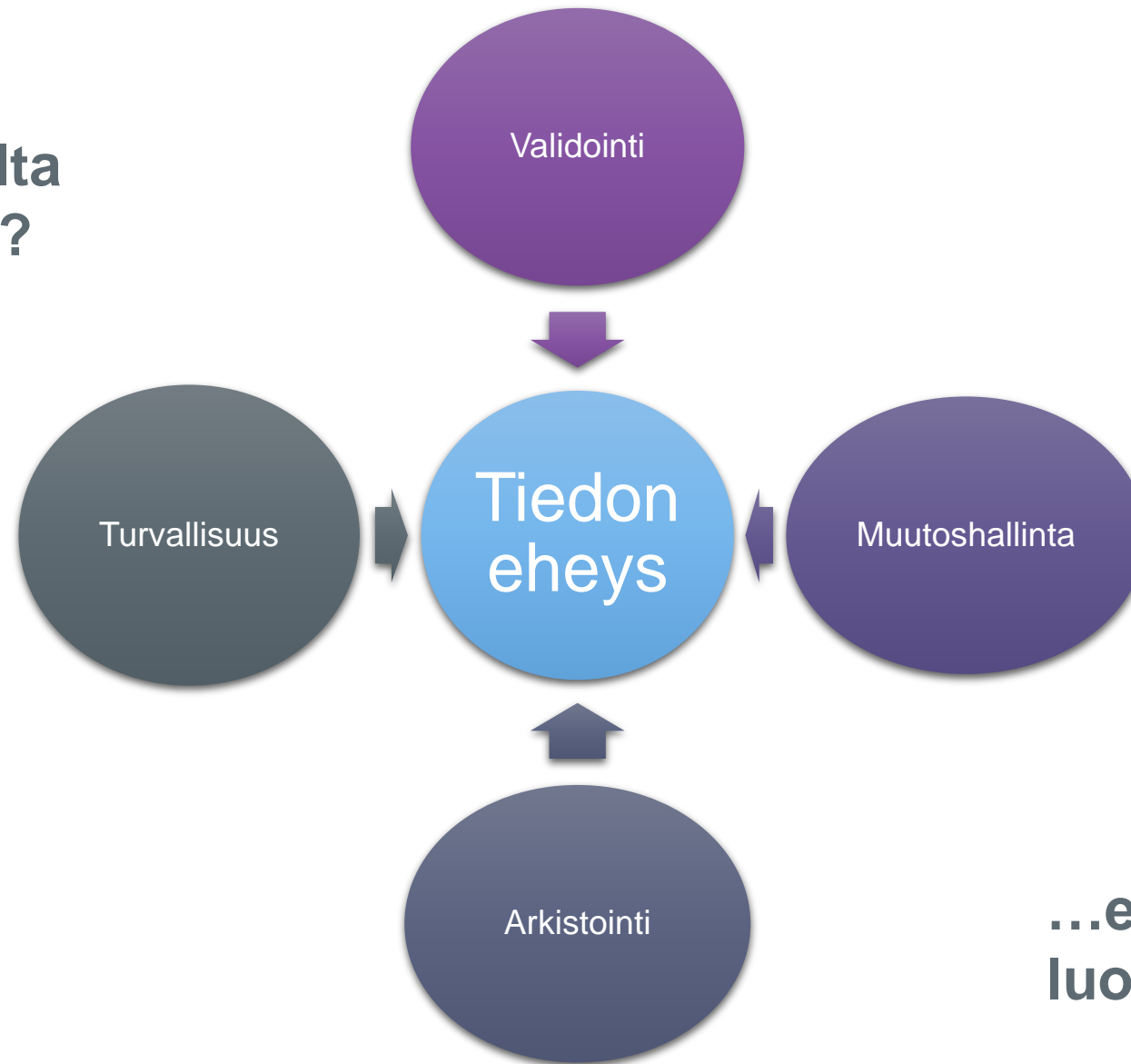
ALCOA+ periaatteet (CCEA)

- **E**nduring ”pysyvä” (tallenteet/dokumentit säilytetään vahingoittumattomana ja saatavilla koko säilytysajan)
  - Asiakirjoja olisi tarkistettava säännöllisesti, ja ne olisi pidettävä ajan tasalla (GDP 4.2)
  - Tiedot olisi suojattava fyysisesti tai sähköisesti, ja niitä olisi suojeltava vahingossa tai ilman valtuuksia tehdyiltä muutoksilta. Tallennettujen tietojen saatavuus olisi tarkastettava määräajoin (GDP 3.3.1)
- **A**vailable ”saatavilla” (tallenteiden/dokumenttien tulee olla saatavilla luettavassa muodossa katselmointia varten koko säilytysajan)
  - Dokumentaation pitäisi olla helposti saatavissa käyttöön (GDP 4.2)
  - Kaikilla työntekijöillä pitäisi olla helposti saatavillaan kaikki tehtäviensä suorittamiseen tarvittava dokumentaatio (GDP 4.2)

Tiedon eheys

- Edellytyksenä riittävien varmistustoimenpiteiden määrittelylle
  - Tunnistettava GDP-kriittinen dokumentaatio ja tieto
  - Tunnistettava alkuperäinen dokumentaatio ja tieto
- Koskee myös manuaalista dokumentaatiota ei pelkästään sähköisiä järjestelmiä
- Menetelmien ei tulisi mahdollistaa tiedon manipulointia
- Arvioitava riskiperusteisesti millaisia varmistustoimenpiteitä tiedon eheyden varmistamiseksi tulee olla esim. järjestelmiin tehtävät rajoitukset, kopioiden/tiedon siirron tarkastukset (true/verified copy), säännölliset katselmoinnit ym.
- Huomioitava sähköisten järjestelmien hankinnassa ja ylläpidossa (audit trail, varmistukset, palautustestaukset, arkistointi, säilyykö metadata arkistoitaessa)

**Mikä lopulta
merkitsee?**

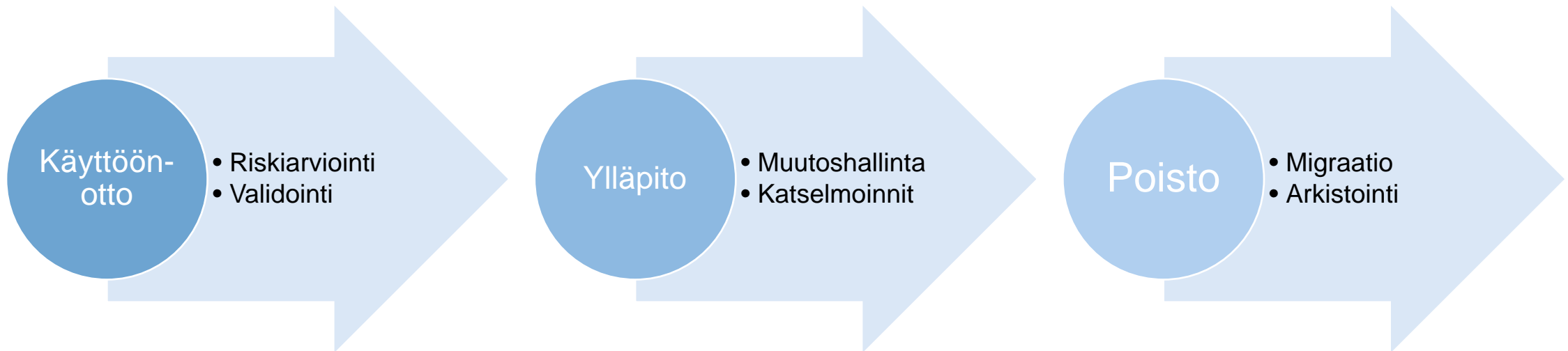
**...että tietosi ovat
luotettavia!**

Tiedon eheyteen liittyviä GxP-ohjeistoja

- [EMA Q&A Data Integrity](#)
- [Draft PIC/S Guidance PI 041-1 Good Practices for Data Management and Integrity in regulated GMP/GDP environments](#)
- [MHRA Guidance on GxP data integrity](#)
- [WHO Guidance on good data and record management practices](#)
- [FDA Data Integrity and Compliance With Drug CGMP Questions and Answers Guidance for Industry](#)
- [Draft Advisory Document of the Working Group on Good Laboratory Practice on GLP Data](#)

Tietojärjestelmien elinkaaren hallinta

Sähköisten järjestelmien vaatimukset

Tietokoneistetut järjestelmät EU GDP 3.3.1

- Ennen kuin tietokoneistettu järjestelmä otetaan käyttöön, olisi osoitettava asianmukaisilla validointi- tai verifointitutkimuksilla, että järjestelmä pystyy tuottamaan halutut tulokset tarkasti, jatkuvasti ja toistettavasti.
- Järjestelmästä pitäisi olla kirjallinen ja yksityiskohtainen kuvaus
  - Pidettävä ajan tasalla
  - Kuvattava tietokoneistetun järjestelmän periaatteet, tavoitteet, turvatoimet, laajuus ja keskeiset ominaisuudet ja annettava kuvaus sen käytöstä ja siitä, miten se toimii yhdessä muiden järjestelmien kanssa

Sähköisten järjestelmien vaatimukset

Ulkoistettujen toimintojen hallinnointi EU GDP 1.3

- Sopimukset
- Valinta ja säännöllinen arviointi
- Vaatimus koskee myös ulkoistettuja IT-toimintoja ja järjestelmien toimittajia

Tietojärjestelmien validointi

Toimivuusarviointi ja validointi EU GDP 3.3.2

- Validoinnista ja toimivuusarviointinista olisi laadittava seloste, jossa esitetään tiivistetysti tulokset ja kommentoidaan mahdollisesti havaittuja poikkeamia
  - Poikkeamiset vahvistetuista menettelyistä olisi dokumentoitava, ja niiden korjaamiseksi ja niiden toistumisen estämiseksi olisi toteutettava lisätoimia.
  - Tapauksen mukaan olisi sovellettava korjaavien ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden periaatteita.
  - Prosessin tai laitteen tyydyttävästä validoinnista ja hyväksymisestä olisi esitettävä näyttöä, jonka kerää ja hyväksyy soveltuva henkilökunta.

Tietojärjestelmien validointi

- Validoinnin laajuus on riskiperusteista
  - Valmis ohjelmisto vs asiakkaalle konfiguroitu järjestelmä
  - Toimintojen kriittisyys
- Validointi tehdään järjestelmälle asetettuja vaatimuksia vastaan
- Esimerkkejä tietojärjestelmien validoinnissa syntyvästä dokumentaatiosta
  - Käyttäjävaatimukset
  - Validointisuunnitelma
  - Järjestelmän kuvaukset
  - Testausdokumentaatio (IQ, OQ, PQ/UAT)
  - Liittymien validointi
  - Tiedonsiirtojen (esim. vanhasta järjestelmästä migroidut tiedot) verifiointiraportit
  - Validointiraportti

Tietojärjestelmien ylläpito

EU GDP 3.3.1

- Ainoastaan valtuutettujen henkilöiden pitäisi saada syöttää tietoja järjestelmään tai muuttaa niitä
- Tiedot olisi suojattava fyysisesti tai sähköisesti, ja niitä olisi suojeltava vahingossa tai ilman valtuuksia tehdyiltä muutoksilta.
- Tallennettujen tietojen saatavuus olisi tarkastettava määräajoin. Niistä olisi tehtävä varmuuskopio säännöllisin väliajoin
- Tiedoista tehdyt varmuuskopiot olisi säilytettävä kansallisessa lainsäädännössä vahvistetun ajan ja joka tapauksessa ainakin viisi vuotta erillisessä ja turvallisessa paikassa
- Järjestelmän häiriöiden tai vikaantumisen varalta olisi määriteltävä menettelyt. Niihin pitäisi kuulua myös järjestelmät tietojen palauttamiseksi

Tiedon säilyttäminen

- Tiedoista tehdyt varmuuskopiot olisi säilytettävä kansallisessa lainsäädännössä vahvistetun ajan ja joka tapauksessa ainakin viisi vuotta erillisessä ja turvallisessa paikassa EU GDP 3.3.1
- Asiakirjat olisi säilytettävä kansallisessa lainsäädännössä vahvistetun ajan ja joka tapauksessa ainakin viisi vuotta EU GDP 4.2
- Korvatut tai vanhentuneet menettelyt olisi poistettava työpisteistä ja arkistoitava EU GDP 4.2

Ennakkokysymys:

Mikä on riittävä taso, mitä VAJ:n pitäisi tietää käytettävistä globaaleista sähköisistä järjestelmistä paikallisesti?

Mitä VAJ:n tulisi tietää?

- Tietojärjestelmien validointi, ylläpito ja käyttö on ohjeistettu
- Vastuut ja roolit on kuvattu
- Osallistuu poikkeamien ja muutoshallinnan käsittelyyn laatujärjestelmän mukaisesti
- Valvoo ohjeistuksen noudattamista
  - Sisäiset tarkastukset
  - Dokumenttien katselmointi
  - Pääsy validointidokumentaatioon
- Osallistuu järjestelmien käyttöönoton hyväksyntään
- Ulkoistetuista toiminnoista tulee olla sopimukset

Ennakkokysymys:

Siirtyminen paperisesta täysin sähköiseen, mitä huomioita/puutteita/huomioon otettavia asioita on huomattu?

Esimerkkejä tarkastushavainnoista

- Palautustestausten puuttuminen
- Varmuuskopioita ei otettu ohjeen mukaisesti
- Varmuuskopioita ei säilytetty turvallisesti (esim. säilytettiin palvelintilassa)
- Puutteellinen uuden järjestelmän käyttöönoton dokumentointi
  - Järjestelmä oli otettu käyttöön ennen validoinnin hyväksymistä
- Käyttäjien hallinta ei ollut ajan tasalla
  - Käyttäjärooli ei vastannut nykyistä toimenkuvaa
  - Käyttäjäoikeuksia oli henkilöillä, jotka eivät työskennelleet enää yrityksessä
  - Käyttäjäoikeuksia oli myönnetty ilman koulutusta

Esimerkkejä tarkastushavainnoista

- Puutteet validointidokumentaatioissa
  - Validoinnille ei ollut asetettu hyväksymiskriteerejä
  - Audit trailille oli asetettu vaatimukset, mutta niitä ei ollut testattu validoinnissa
  - Testausdokumentaatio ei ollut kaikilta osin jäljitettävissä käyttäjävaatimuksiin
  - Validointiraportti ei kattanut poikkeamien käsittelyä (validoinnin aikaisia poikkeamia ei ollut dokumentoidusti selvitetty)
- Sopimuspuutteet ja puutteellinen toimijoiden valvonta
  - IT-sopimuksia ei ollut saatavilla tarkastuksella
  - Tilaaja ei arvioinut/hyväksynyt toimittajan vastuulla olevia validointivaiheita
- Palvelinhuoneiden fyysinen turvallisuus ei ollut riittävä
  - Kulkuoikeudet eivät olleet ajan tasalla

Kiitos!

